

Datum
2018-12-17

Dokument nr
A-18.105

Vår referens
Kristina Fanberg

Till
Klubbar och arbetsplatsombud inom
avtalsområde Handelns Tjänstemannaavtal
Regionkontoren
Facklig Rådgivning
Enheten för Avtal och Politik

Karensdagen ersätts med karensavdrag under sjuklöneperioden (de första 14 dagarna)

Bakgrund

När du blir sjuk och inte kan jobba, gäller sjuklönelagen under de första 14 dagarna av sjukperioden. Du får då sjuklön från din arbetsgivare. Genom kollektivavtalen regleras den närmare beräkningen av sjuklönen de första 14 dagarna och formerna för hur sjukanmälan ska göras m.m.

Från och med den 1 januari 2019 ändras nu både Sjuklönelagen och Socialförsäkringsbalken så att den tidigare karensdagen avskaffas. I stället införs en annan karens som ska vara mer lika för alla. I samband med detta ändras även kollektivavtalen.

Idag görs avdrag för en karensdag vilket innebär att sjuklön inte utgår under den första sjukdagen. Efter karensdagen erhålls sjuklön med 80 procent under sjukdag 2-14. Från 1 januari 2019 gäller i stället ett avdrag som ska motsvara 20 procent av den genomsnittliga veckoarbetstiden.

För dig som arbetar med jämn arbetstidsförläggning, t.ex. 8 timmar per dag under 5 dagar per vecka vid heltid, innebär det därmed ingen direkt förändring om du är frånvarande pga. sjukdom hela första dagen. För den som har ett längre arbetspass inplanerat den första sjukdagen innebär det däremot att denna får sjuklön efter de första 8 timmarna. Å andra sidan får den som hade ett kortare arbetspass inplanerat första sjukdagen, eller om denna varit sjuk endast del av dag, fortsatt karens för fler timmar (upp till 8 timmar) senare under sjuklöneperioden.

Kollektivavtalet från och med 1 januari 2019

10.3.2 Sjukdom till och med 14:e kalenderdagen per sjukperiod

För varje timme en tjänsteman är frånvarande på grund av sjukdom görs sjukavdrag per timme enligt följande:

- För sjukfrånvaro upp till 20 % av veckoarbetstiden (karensavdrag)

$\frac{\text{månadslönen} \times 12,2}{52 \times \text{veckoarbetstiden}}$

- För sjukfrånvaro överstigande 20 % av veckoarbetstiden till och med dag 14

$\frac{20 \% \times \text{månadslönen} \times 12,2}{52 \times \text{veckoarbetstiden}}$

Tjänstemän som skulle ha arbetat på schemalagd förskjuten arbetstid får dessutom sjuklön efter tid med fullt karensavdrag med 80 procent av den ersättning för förskjuten arbetstid som de gått miste om.

Anmärkning:

Veckoarbetstiden definieras i 10.3.5.

Av 10.1.1 framgår att sjukperiod som börjar inom 5 kalenderdagar från att en tidigare sjukperiod upphört ska betraktas som en fortsättning på tidigare sjukperiod. Det innebär att fortsatt karensavdrag kan behöva göras upp till 20 procent av veckoarbetstiden i den fortsatta sjukperioden.

Ny rubrik och lydelse av 10.3.3:

10.3.3 Sjuklön utan beaktande av karensavdrag

För en tjänsteman som enligt Försäkringskassans beslut är berättigad till sjuklön utan beaktande karensavdrag, görs sjukavdrag enligt vad som gäller för sjukfrånvaro överstigande 20 procent av veckoarbetstiden till och med dag 14 i sjukperioden.

Ny rubrik och lydelse av 10.3.4:

10.3.4 När tio karensavdrag gjorts

Antalet karensavdrag får enligt lagen inte överstiga tio tillfällen under en tolvmånadersperiod. Om det vid en ny sjukperiod visar sig att tjänstemannen fått tio tillfällen med karensavdrag inom tolv månader bakåt från den nya sjuklöneperiodens början, ska avdraget för de första 20 procenten av sjukfrånvaron beräknas enligt vad som gäller för sjukfrånvaro överstigande 20 procent av veckoarbetstiden till och med dag 14 i sjukperioden.

Anmärkning

Alla karensavdrag som görs enligt 10.3.2 med sammanlagt högst 20 procent av veckoarbetstiden inom samma sjukperiod betraktas som ett tillfälle även om avdragen sker på olika dagar. Av 10.1.1 framgår att sjukperiod som börjar inom 5 kalenderdagar från att en tidigare sjukperiod upphört ska betraktas som en fortsättning på tidigare sjukperiod.

Exempel karensavdrag Handelns Tjänstemannaavtal (ej avtalstext)

Exempel 1 Sjuk hel första dag och även sjuk därefter

En tjänsteman med månadslön om 30 000 kr är schemalagd 40 timmar per helgfri vecka med 8 timmar per dag. Om tjänstemannen blir sjuk en hel dag blir det inte någon skillnad jämfört med tidigare regler om avdrag för karensdag. Karensavdrag ska göras med 20 procent av veckoarbetstiden som ju är 40 timmar, vilket innebär karensavdrag för 8 timmar. Fortsätter tjänstemannen vara sjuk nästföljande dag betalas sjuklön beräknad precis som tidigare genom ett avdrag med 20 procent per timme.

Avdraget från månadslönen för den första dagen (karensavdraget) blir

$$\frac{30\,000 \times 12,2}{52 \times 40} = 175,96 \text{ kr per timme, totalt } 8 \times 175,96 = 1407,69 \text{ kr}$$

För den andra dagen och vidare till och med dag 14 i sjukperioden blir avdraget per timme

$$\frac{20\% \times 30\,000 \times 12,2}{52 \times 40} = 35,19 \text{ kr}$$

Exempel 2 Sjuk halv dag med fortsättning nästa dag

En tjänsteman med månadslön om 30 000 kr är schemalagd 40 timmar per helgfri vecka med 8 timmar per dag. Om tjänstemannen blir sjuk efter halva arbetsdagen görs för insjuknadedagen ett karensavdrag per timme för fyra timmar (halva arbetsdagen) enligt formeln nedan. Fortsätter tjänstemannen att vara sjuk görs för den andra dagen i sjukperioden

karensavdrag för ytterligare fyra timmar för att komma upp i fullt karensavdrag.

Karensavdrag görs alltså med fyra timmar för insjuknandedagen och fyra timmar nästföljande dag, då fullt karensavdrag alltså uppgår till totalt åtta timmar under sjuklöneperioden (20 % av 40 timmar). För tiden därefter betalas sjuklön beräknad precis som tidigare genom ett avdrag med 20 procent per timme.

Avdragen från månadslönen blir

$$\frac{30\,000 \times 12,2}{52 \times 40} = 175,96 \text{ kr per timme, } 4 \times 175,96 = 703,84 \text{ kr för insjuknandedagen och}$$

$$\frac{30\,000 \times 12,2}{52 \times 40} = 175,96 \text{ kr per timme, } 4 \times 175,96 = 703,84 \text{ kr för nästföljande dag och}$$

$$\frac{20\% \times 30\,000 \times 12,2}{52 \times 40} = 35,19 \text{ kr per timme för tiden efter fullt karensavdrag den andra dagen och vidare till och med dag 14 i sjukperioden}$$

Exempel 3 Deltidssjuk under karensperioden

En tjänsteman med månadslön om 30 000 kr är schemalagd 40 timmar per helgfri vecka med 8 timmar per dag. Om tjänstemannen blir sjuk på måndagen med 2 timmar kvar av arbetsdagen och fortsätter att vara deltidssjuk med 2 timmar per dag hela veckan görs för insjuknandedagen ett karensavdrag för 2 timmar. För tisdag, onsdag och torsdag, dvs. den andra till fjärde dagen i sjukperioden, görs fortsatt karensavdrag med 2 timmar per dag eftersom fullt karensavdrag uppgår till 8 timmar. För fredagen utges sjuklön för två timmar genom avdrag med 20 procent per timme.

Avdraget från måndag – torsdag (karensavdraget) 2 timmar per dag blir

$$\frac{30\,000 \times 12,2}{52 \times 40} = 175,96 \text{ kr per timme, totalt } 4 \times 2 \times 175,96 = 1407,69 \text{ kr}$$

Avdrag för fredag och vidare till och med dag 14 i sjukperioden blir

$$\frac{20\% \times 30\,000 \times 12,2}{52 \times 40} = 35,19 \text{ kr per timme}$$

Exempel 4 Återinsjuknande inom fem kalenderdagar

Tjänstemannen har varit sjuk 4 timmar en måndag och återkommer sedan till arbetet på tisdagen. Tjänstemannen blir åter sjuk på fredagen. Eftersom sjukfrånvaron sker inom fem kalenderdagar från det att en tidigare sjukperiod avslutats ska den nya sjukperioden betraktas som en fortsättning på den tidigare sjukperioden. Fredagen blir dag två i sjuklöneperioden precis som enligt tidigare regler. Därför görs ett fortsatt karensavdrag för de första fyra

timmarna på fredagen, eftersom fullt karensavdrag ännu inte gjorts i sjukperioden (som alltså anses ha inletts med måndagen som första dag).

Avdraget från månadslönen för måndagen blir:

$$\frac{30\,000 \times 12,2}{52 \times 40} = 175,96 \text{ kr per timme, } 4 \times 175,96 = 703,84 \text{ kr}$$

Avdraget från månadslönen för fredagens förmiddag blir:

$$\frac{30\,000 \times 12,2}{52 \times 40} = 175,96 \text{ kr per timme, } 4 \times 175,96 = 703,84 \text{ kr}$$

Avdraget med fyra timmar för måndagen respektive fredagen betraktas som ett tillfälle även om avdraget sker på olika dagar. Det har betydelse för den beräkning av tio karensavdrag som ska ske enligt det allmänna högriskskyddet i 10.3.4.

Avdraget från månadslönen för tiden efter fullt karensavdrag på fredagen och vidare till och med dag 14 i sjukperioden blir:

$$\frac{20\% \times 30\,000 \times 12,2}{52 \times 40} = 35,19 \text{ kr per timme}$$

Exempel 5 Oregelbunden arbetstid heltid

En tjänsteman med månadslön om 30 000 kr är schemalagd 40 timmar per helgfri vecka, tolv timmar per dag måndag – onsdag och fyra timmar på torsdag och helt ledig på fredagar. Om tjänstemannen blir sjuk en hel dag på måndagen ska karensavdrag göras för sjukfrånvaro upp till 20 procent av veckoarbetstiden som ju är 40 timmar. Karensavdrag uppgår således till 8 timmar. Karensavdrag ska alltså inte göras för hela arbetsdagen. För de resterande 4 timmarna på måndagen betalas sjuklön genom ett avdrag med 20 procent per timme.

Avdraget från månadslönen för de första 8 timmarna på måndagen blir:

$$\frac{30\,000 \times 12,2}{52 \times 40} = 175,96 \text{ kr per timme, totalt } 8 \times 175,96 = 1407,69 \text{ kr}$$

Avdraget för de resterande 4 timmarna på måndagen och vidare till och med dag 14 i sjukperioden blir:

$$\frac{20\% \times 30\,000 \times 12,2}{52 \times 40} = 35,19 \text{ kr per timme}$$

Exempel 6 Oregelbunden arbetstid deltid

En deltidanställd tjänsteman med en månadslön om 22 500 kr är schemalagd 30 timmar per helgfri vecka med 8 timmar per dag måndag och tisdag samt 7 timmar per dag onsdag och torsdag. Om tjänstemannen blir sjuk en hel dag på måndagen ska karensavdrag göras för sjukfrånvaro upp till 20 procent av veckoarbetstiden som ju är 30 timmar. Karensavdrag uppgår således till 6 timmar. Karensavdrag ska alltså inte göras för hela arbetsdagen. För de resterande 2 timmarna på måndagen betalas sjuklön genom ett avdrag med 20 procent per timme.

Avdraget från månadslönen för de första 6 timmarna på måndagen blir:

$$\frac{22\,500 \times 12,2}{52 \times 30} = 175,96 \text{ kr per timme, totalt } 6 \times 175,96 = 1055,76 \text{ kr}$$

Avdraget för de resterande 2 timmarna på måndagen och vidare till och med dag 14 i sjukperioden blir:

$$\frac{20\% \times 22\,500 \times 12,2}{52 \times 30} = 35,19 \text{ kr per timme}$$

Exempel 7 Allmänt högriskskydd – karensavdrag vid högst tio tillfällen

Det allmänna högriskskyddet innebär att den anställde inte ska få fler än tio karensavdrag under den senaste tolv månadersperioden. Tolv månadersperioden räknas bakåt från den nya sjuklöneperiodens början.

En tjänsteman med månadslön om 30 000 kr är schemalagd 40 timmar per helgfri vecka med 8 timmar per dag. Tjänstemannen hade nio karensdagar från och med den 5 maj till och med den 31 december år 1. Tjänstemannen blir sjuk fyra timmar på eftermiddagen måndagen den 4 mars nästföljande år, återgår i arbete följande dag men återinsjuknar på fredagen i samma vecka. En sjukperiod som börjar inom fem kalenderdagar från att en tidigare sjukperiod upphört ska betraktas som fortsättning på den tidigare sjukperioden. Alla karensavdrag som görs med sammanlagt högst 20 procent av veckoarbetstiden inom samma sjukperiod betraktas som ett tillfälle även om avdragen sker på olika dagar. För fredagen görs därför fortsatt karensavdrag med fyra timmar. Avdragen för måndagen och fredagen utgör alltså ett tillfälle med karensavdrag.

Tjänstemannen återgår sedan i arbete i två veckor men insjuknar på nytt. Då ska inget karensavdrag göras eftersom tjänstemannen redan fått karensavdrag vid tio tillfällen under de senaste 12,2 månaderna. Detsamma blir fallet för varje sjukperiod som påbörjas inom en tolv månadersperiod där den anställde redan fått karensavdrag vid tio tillfällen. När nytt karensavdrag kan göras efter den 5 maj år 2 avgörs utifrån när det under de senaste tolv månaderna åter blivit färre än tio karensavdrag.

Exempel 8 Partiellt föräldraledig två timmar per dag, sjuk hel dag och därefter

En tjänsteman med månadslön om 30 000 kr var tidigare schemalagd 40 timmar per helgfri vecka med 8 timmar per dag. Tjänstemannen har med stöd av föräldraledighetslagen valt att gå ner i tid till 75 procent av en heltid med ledigheten förlagd till arbetsveckans alla dagar. Veckoarbetstiden är nu 30 timmar per helgfri vecka förlagd med 6 timmar per dag och månadslönen blir 22 500 kr. Om tjänstemannen blir sjuk en hel dag ska karensavdrag göras med 20 procent av veckoarbetstiden som ju nu är 30 timmar, vilket innebär karensavdrag för 6 timmar. Fortsätter tjänstemannen vara sjuk nästföljande dag betalas sjuklön beräknad precis som tidigare genom ett avdrag med 20 procent per timme.

Avdraget från månadslönen för den första dagen (karensavdraget) blir

$$\frac{22\,500 \times 12,2}{52 \times 30} = 175,96 \text{ kr per timme, totalt } 6 \times 175,96 = 1055,76 \text{ kr}$$

För den andra dagen och vidare till och med dag 14 i sjukperioden blir avdraget per timme

$$\frac{20\% \times 22\,500 \times 12,2}{52 \times 30} = 35,19 \text{ kr per timme}$$

Exempel 9 Partiellt föräldraledig en dag per vecka, sjuk hel dag och även sjuk därefter

A. En tjänsteman med månadslön om 30 000 kr var tidigare schemalagd 40 timmar per helgfri vecka med 8 timmar per dag. Tjänstemannen har med stöd av föräldraledighetslagen valt att gå ner i tid till 75 procent av en heltid med ledigheten förlagd till fredagen. Veckoarbetstiden är nu 30 timmar per helgfri vecka förlagd med 7,5 timmar per dag, måndag – torsdag. Månadslönen blir 22 500 kr. Om tjänstemannen blir sjuk en hel tisdag ska karensavdrag göras med 20 procent av veckoarbetstiden som ju nu är 30 timmar, vilket innebär karensavdrag för 6 timmar. Karensavdrag ska alltså inte göras för hela arbetsdagen. För de resterande 1,5 timmarna på tisdagen betalas sjuklön genom ett avdrag med 20 procent per timme. Fortsätter tjänstemannen vara sjuk nästföljande dag betalas också sjuklön genom ett avdrag med 20 procent per timme.

Avdraget från månadslönen för den första dagen (karensavdraget) blir

$$\frac{22\,500 \times 12,2}{52 \times 30} = 175,96 \text{ kr per timme, totalt } 6 \times 175,96 = 1055,76 \text{ kr}$$

Avdraget för de resterande 1,5 timmarna på tisdagen och de följande dagarna till och med dag 14 i sjukperioden blir:

$$\frac{20\% \times 22\,500 \times 12,2}{52 \times 30} = 35,19 \text{ kr per timme}$$

B. Om tjänstemannen istället blir sjuk på fredagen så görs inte något karensavdrag på fredagen eftersom det var en arbetsfri dag. En sjukperiod inleds först när arbetstagaren avhåller sig från arbete. Om tjänstemannen är fortsatt sjuk på måndagen så görs karensavdraget för de första sex timmarna på måndagen, då det är första arbetsdagen i sjukperioden.